

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
ezímezendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Nehány szó az „Egy fontos kérdéshez“. R. J. — Legszebb páris-alma. Szentgyörgyi Lajos. — A kenderről. Réti János. — Nyilatkozat az Ageni szilva ügyében. — Ertesítés és kérelem méhészeti ügyben. — Egyleti mozgalmak: Vál. ülés 1884. nov. 10-én. — Egy veleg: Kodolányi Antal jubiläumára üdvözlő irat. Népszerű felolvasások földmives gazdáink részére. Uj csiráztatási készülék. Állami törzsménekek fedezetési díja. — November havi meteorológiai észleletek. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetés.

Nehány szó

„az Egy fontos kérdéshez.“

Mindenekelőtt szives köszönetet mondok Pethő György urnak, hogy az érintett cikkemet nagyobb figyelmére méltatta s egyuttal szives volt ide vonatkozó saját igen becses tapasztalatait is hozzá csatolni, illetve a közönség tudomására hozni. Ez által az „egy fontos kérdés“ még egyszer annyit nyert fontosságában!

Észrevételeire s szük mondatokba foglalt szavaim nagyobb megvitására azouban bátor vagyok néhány megjegyzést tenni, nevezetesen:

1. Minden gazdának kell birni annyi körültekintéssel, hogy megtudja itelni, vajjon a talaj olyan állapotban van-e, hogy bevethető, vagy egy ujabb előkészítést kíván a vetésre? s ha a talaj összetörmődött a korai őszi szántás folytán, vagy még inkább, ha felgyomosodott, hogy ugy be nem vetheti, hanem okvetlenül előbb a talajt felforgatni s a gyomokat kipusztítani kell. E célra szolgálnak az extirpatorok (gyomirtók), mint P. Gy. ur is helyesen megjegyezte volt.

2. A ki csak egyetlen szántást adott a földnek s azt is tavaszkor végezte (= vetőszántás) az elég jó munkát nem teljesített, mivel friss magházakat készített ugyan a magvak számára; de egyuttal nem gondoskodott arról, hogy a talajban — a mult évi termés lekerülése után — ujabb tápláló anyagok képződjenek (mert tudvalevőleg, mi nem trágyázzuk meg minden esztendőben a talajt, mint pl. a chinaiak vagy japánok teszik) már pedig ez is

egyik főeredménye szokott lenni a helyes időben végzett talajmivelésnek (kivált az ugar — keverő — és őszi szántásnak).

3. Én idézett soraimban („Tavaszkor, ha szántás után legott vetünk, a talaj beérédesének időt nem engedhetünk“. . .) nem azt mondtam, hogy a tavaszi, egyuttal vetőszántás után — várjunk a talaj beérédesére — (míg az kizöldel, habár némelyek ajánlják; ott, ahol nem kell szelni annyira a tavaszi vetéssel s a talaj szerfelett gyomos, hogy előbb várjuk be míg a gyomok kikelnek s azután szántunk, boronáljunk vető alá), hanem éppen azt fejezem ki vele, hogy a vetőszántásnak nem lehet célja — a talajt érni hagyni s így a mit eddig elmulasztottunk egy előbbi szántással, azt most helyre nem hozhatjuk. — Ellenben az őszi szántásnak éppen abban rejlik nagy értéke, hogy elég időt enged a talaj érédesének (a tápláló anyagok képződésének) s azon kívül utánna, könnyen, más kevésszerrel (sokszor csupán boronával is)*) előkészítjük a talajt a vetésre. Tehát kettős célú érünk el vele, míg a pusztán tavaszi szántás mellett, ez eredményt — nem várhatjuk.

4. Hogy én nem javasoltam azt, miszerint a tavaszi vetőszántás után várjunk az érédesre — kitünik az utánna nyomokban következő eme sorokból: „ha pedig várunk a vetéssel, kiszikkadhat a talaj s elkéshetik a tenyészet s mindez a termelés rovására megy.“

Becsés kérdésére vonatkozólag, a mi a mérlegelést illeti, válaszom az, hogy ha a talajon a vetést a gyomoktól megakartjuk kimélni s egyuttal érlelni is akarjuk a talajt — a mi az ok-szerű kulturával együtt jár — akkor előbb már a tarlót le is kell forgatni (kapás növény után persze másképp áll a dolog) éredni hagyni s csak azután — vetőre szántani.

Engedje meg tehát a nagyon t. cikkíró ur, hogy ezek után is fentarhassam kimondott nézeteimet, hogy: „minden habozás nélkül kimondhatjuk (már most egyutt), hogy őszi

*) A hol van, gyomirtó-ekével.

szántást végezni okszerűbb kultúra, mint egyszeri tavaszi szántás! mert a felvetett fontos kérdésben egészen egyetértünk, hiszen igénytelen kis cikkemben én sem zártam azt ki, hogy extirpatorot vagy magtakaró-ekét — ott a hol szükséges — ne alkalmazzunk!

Az pedig kétségtelen, hogy kemény talajon „leghelyesebb eljárás az őszelel megszántott talajt tavasszal újra szántani.“ Nézetem szerint ezt is jó hangsúlyozni, hogy tudomásul vegyék a kiket illet!

Üdvözlöt önnek — a harcz mezején!

R. J.

Legszebb páris-alma.

A II. oszt. a „csörgő almák“ osztályába tartozik.

Erdélyi ősalmáink valódi díszét s ebben csaknem összes szép almáink ideálját mutatjuk be olvasóinknak legszebb (kurtaszáru) párisunk leírásában. Nemcsak szépségével hódít azonban a jeles almánk, de sajtáságos finom zamatjával s kissé kemény, de mégis könnyedén élvezhető husával is igen kedvelt gyümölcsünké lett és lenne továbbra is, ha valamitkével termékenyebb volna, s nem volna annyira szeszélyes a hely és égalj választásban. Bölcsője és valódi hazája ez almának — a mint azt elterjedtségéből is következtethetni — Marosvásárhely vidéke vagyis a régi Marosszék. Itt született a gyönyörű alma bizonynyal s innen terjesztetett el aztán igéző szépsége folytán szórványosan csaknem egész Erdélyben, s a mint tudjuk, pár tized óta még a királyhágón tuli részeken is.

Több válfaja ismeretes a Párisnak nálunk, melyek közül még egy párról meg fogunk emlékezni; de van különösen egy, jóval zömökebb és nagyobb ennél, az ugynevezett „rózsapáris“, melyet a mult évben ismertetett meg Kispál Gábor lelkes ügytársunk velünk, s melyről annyi jót beszél, hogy lehetlenség azt is figyelmen kívül hagynunk, annyival is inkább, minthogy különösen piaczos volta, közepesnél sokkal jobb minősége és ezenkívül különös termékenységi jó természete teljesen érdemessé teszi — a hol pl. a helyet kedveli — arra, hogy lehető legnagyobb terjedelemben szaporíttassék; a mint ezt Kispál Gábor vessződi földbirtokos tisztelt ügytársunk (Nagy-Selyk mellett) nem kevesebb, mint ezer drb. beültetett fával meg is kezdte.

E kiválólag érdemes válfajjal mindazonáltal még pár évet várunk, hogy saját szemünk és tapasztalatunk győzzön meg ennek igazi valódisága felől, minthogy mi is, ugy saját magunknál, mint az egyleti köztelken bekoronázásokat eszközöltünk, noha teljesen bizonyosak vagyunk arról, a mi felőle állítatik, s nem tartjuk tréfának csupán ez egyféléből az ezer fa plántálását.

Addig is azonban, a ki óhajtana belőle, az irt helyeken juthat ojtógalyakhoz.

Most pedig vissza térve „díszgyümölcsünkhöz“, elmondjuk annak „személyes leírását“; annyit jegyezven meg most még csupán, hogy a „legszebb páris“ nem azonos az ugynevezett „Marosszéki piros páris“-sal,

levén ez utóbbi jóval huzottabb növésű s hosszabb is előbbinél s aztán sokkal tágabb és mélyebb szárgödre s jellemzőleg hosszabb, vékony szára, mint a „legszebb“-nek. — Hasonlít azonban kinézésre mindkettő annyira egymáshoz, mint két iker-gyermek, kiket édes anyjukon, s illetve a „szemes“ pomologuson kívül más, vajmi nehezen bír megkülönböztetni.

A legszebb páris származásának ideje e század első felére tehető, a mint azt pár fa jelzi, s hihető, hogy a népdalban is oly szépen megénekelt — Marosszéki piros páris magváról állott — vagy éppen állítottatott elő, hogy azonban ki által és éppen mely helyt, azt senki sem jegyezte föl s így nem is tudható.

Sokkal szebb és nagyobb is „édesanyjánál“ s pubább, roppanóbb husú; de azt a kiválóan jellemző páriszamatot teljességgel nem örökölte, s talán ennek tulajdonítható, hogy minden igézősége mellett is, sokak előtt ismeretlen.

Tartósságára nézve sem mérközik a „piros“-sal, mert habár egyidőben kezd t. i. decemberben élvezhető lenni, ritkán szokta márcziust megérni; belseje — a mint „székely atyánkfiai“ szokták mondani — hamar „megpoklosodik“; tehát valódi ideje december — február.

Minősége dacára annak, hogy már megtudjuk választani fajainkat, ma is megállja helyét; s ha nem volna is már az az ünnepies kinézés, kölcsönöz neki annyi belbecset, hogy egy jóra való gyűjteményben helyet foglaljon s gyümölcse asztalainkat ékesítse.

Tehát elsőrendű piaczos és asztali gyümölcseink közé sorozható.

Nagysága egy jól kinőtt gyógyiéhoz hasonló, avval a különbséggel, hogy aprón maradt példányok ritkán találhatók közte.

Alakja általában hosszudad gömbölyű, testének zöme szára felé nehézkező egyenlően boltívesedő, virágkelyhe felé megtört csucsba hegyesedő s ez okból egyensúlyt veszelve, többnyire egyik-másik jobban elhizott oldalára düledező.

Rövid, vékony szára bunkóban végződik; mély és tág tölcserbe helyezve, oldalán alig észrevehető rozsdamázzal.

Kelyhe egészen zárt s innen kiindulni látszó ránczai vagy bordácskái egészen a szárig föl húzódnak s ennek következtében a Batultól egészen elütő rendetlen alakuvá tétetik.

Szine, a mint már is mondva van ritka szép: alapszine sárgás-zöld, éréskor arany-sárga, bőrének fénye, mint a kaméliaké, napos oldalán a legszebb piros, azon árnyéklattal előntve, mely a sötét és égő piros közt közép szint képezhet; a reá simuló szár levélkéik, vagy a napsugárnak ellenálló ágzsárcsák árnyéka által itt-ott mesteri kivitelű alakokban megtörve. Mely festői szépség a gyümölcs érésével növekszik, míg a teljes érésnél elbájoló színének netovábbját éri el. Rozsdalakzatok, ragyaszeplők s ponzatok egyáltalában nem szoktak jelentkezni rajta, egy-egy szemölcs is csak elvétve nagyritkán.

Husa sárgásba játszó feje s tömött roppanóssága a feje vagy bécsi párisra (juhorr) emlékeztet; magtokja körül zöldes erekkel, mint a „piros páris“; leve nem nagyon bő, azonban gyöngéd savanyval emelt cukrossággal és elég za-

mattal bir. Öblös magtokja számos, rendszeren azonban 4—5 sugár, kávészin-barua ép magot rejt, melyek magonczozás után bizonyonyal éppen úgy megtartják a család jellegét, mint a többi párisok.

Fája lassan nő, inkább szélterülő, mint magas koronát nővel. Termésével, mint a pónyik és nemes masánczki, a míg megörvendeztet, sokáig kell várunk. Ha azonban jól kinőtt fákra koronázzuk, pár év alatt bemutatja ez is gyönyörű gyümölcsseit. Új hajtásai rendszeren vékonyak, gyengék s e miatt nemesítése több pepecsléssel jár s nehezebben is ragad meg, mint az erősebb természetűek. Megfogamzása után is nagy vigyázzal kell bánni vele, járni körülette, mert legcsekélyebb érintésre is el-kitörök.

Gyümölcssei közt alig lehet férgesre találni, s ez nagy előnye; kiváló jó tulajdonához tartozik még az is, hogy fáját jól állja; ritkán lehet alatta példányokat találni.

Diszlésére nézve meg kell jegyeznünk, hogy csak ott találja magát igazában otthon, a hol gyökereivel a földben, s dus levélzetével a légben folyvást kap nedvességet.

Mindkét nemű rügyei inkább kicsinyek, tompahegyűek s a nem virágrügyek szorososan a galyhoz lapulók, sűrűn-sűrűn szürkés molyhosak. — Virágrügyek nemcsak az ugynevezett 5—7 levelű peczkeken, de a hosszabb ujnövésű vesszők végein is szoktak képződni, hasonlóan a Cornwallisi fűszeralma módjára.

Középnagyságú levelei alulról fölfelé menőleg mindinkább apródnak, hosszukás tojásdadok; nyelükről vízszintesen elálló; lapjuk alsó felén sűrűn fehér molyhosak; felül csupaszok, fénytelen homályos-zöldek, tompa fogakkal nem mélyen, de sűrűn és elég szabályosan fűrészesek. Levélnyelük rövid, középvastag, merev, tövénél bádgyadt, violaszín pirossal színezett.

Hasonnevei: Kurtaszáru páris, Székely páris.

Leírói: Még eddig egyedül Nagy Ferencz írta le röviden a 60-as években Girókuti által megindított „Magyarország gyümölcsésze” című színezett képes szaklapban; de a melyből csak 6 füzetke jelenhetett meg 58 lapra terjedő szöveggel; s az erdélyi gazdasági egyeslet évlapjai 1861-dik évi füzetében „Kurtaszáru páris” néven.

Észrevétel: A leírásban itt-ott elmondottakhoz nem sok adni valóuk lévén, még csak annyit jegyzünk meg, hogy e gyümölcs, minden szépsége mellett sem érdemelne meg, hogy hatra-vakra szaporítsuk, terjesszük. Hogy azonban anyafákban baják a szaktestületek, gyümölcsfa-iskola tulajdonosok s ojtógaly kereskedéssel belföldök, vagy helyesebben szólva a gyümölcsfajoknak ojtógalyak általi terjesztésével foglalkozó lelkes ügytársak, s nagyobb mennyiségű fajokat birni óhajtó egyesek, igen természetes dolog s nagyon is óhajtható, s már csak azon okból is nagyon kívánatos, hátha valamely tájon, mint pl. a téli fehér kalvillal történik Keszthelyen, bőtermésűvé lehetne valamiképpen tenni, s ez által valódi új aranybányát nyitni azon vidék lakóinak, a hol ez diszlenék.

Megérdemli a próbát, jó lélekkel ajánljuk.

Szentgyörgyi Lajos,

A kenderről.

(Vége.)

A kender nyüvése alkalmával — ha t. i. valamennyit kihuzogatjuk*) — némely vikéken a következő eljárás divik: Ugymint közvetlen a kinyüvés előtt turnipsz (tarló) répát vetnek a sorok közé, mely ha eső éri, csakhamar kikél s mivel a kender minden gyomot kiöl, tehát tiszta talajt is kap. Egyéb munkát eleinte a turnipsz nem igényel, mivel az által, hogy a kenderszalakat kihuzogatjuk a talajból, az meglazul s így földet is feltépünk velök, tehát nem kell egyebet tenni, mint el kell gereblyézni a talajt, hogy a magvakat aláakarjuk. De az sem baj, ha egy részét a kendernek, az az a magnak valót, tovább hagyjuk ott állani s a többit pedig előbb kihuzogatjuk; mert a vetést ismételhajjuk. Ekkép járva el, különböző koru s nagyságu répákat kapunk, a vetéshez képest, a melyek t. i. nagyobb teriméhez jutnak, jobban is kifejlődhetnek s ez okból a kétszeri vetést némelyek jobbnak tartják — már azért is, mivel a kétszeri vetés közül az egyik inkább sikerülhet; tudva azt, hogy az időjárás nem mindig kedvező az ilyen tarló-veteményekre.

Ha a kender kinyüve van, igyekezni kell azt mielőbb az áztatóba vinni, hol a vegyi áztatási mód mellett nem több, mint 2—3 óráig marad; míg a régi eljárás mellett 7—8 napig (s néha tovább is) tart az áztatás; függ ugyanis ez a víz minőségétől s a levegő hőfokától.

Magtermelés mellett kapunk 1 kat. hold földről 5—8 hoktoliter magot.

A kender mindig kévékbe kötendő. A kévék legyenek egyformák s felül s alul átkötendők, kivéve a magvas kendent melyet csak a hegyén kötünk át, még pedig magkimelés okáért — szalmakötéssel.

A magnak utóérésre rendszeren van szüksége. Az éretlen mag, vetőmagnak nem lesz jó, de olajat is kevesebbet ad.

Esős időben a mint a magvas kendent felállogatjuk, siesünk szalmával beföldni, de e takarót napos időben legott el kell távolítani, hogy a mag érhesen s meg ne romolják.

A magától vagy kis ütésre kihulló magvak adják a legjobb anyagot a vetésre. Néhol lefésülük a bugáját.

A kicsévelt mag tisztítás, szelelés alá vétessők s száraz padláson kiterítendő. Ha erősen felmelegszik, megfülled s a mag megbarnul, tehát hetenkint meg kell forgatni. Az így kezelt mag egy hónap elteltével kiszárad s zsákolható lesz.

Ha a kender erős száru, tanácsos kiszedése után a gyökerét lemetszeni, vagy mindjárt levágni tőből, mivel a gyökér rostját úgy sem használhajjuk, az mindig durvább szokott lenni s levon a termény értékéből.

A kendertermeléséről megjegyzendő még, hogy mivel a kender erős szagánál fogva a mezeti gazdaságra nézve kártékony rovarokat elüzi s a mint mondva volt, a talajt a gyomoktól tisztítja: termelése azonkép ott is ajánlható, hol a talajban a rovarok igen elszaporodtak, vagy hol a gyomok nagymérvben felléptek.

*) A mely eljárás sokkal ajánlatosabb, mivel nem törjük össze így a kendent

Ezután azt hiszem nem lesz érdektelen még ide jegyezni, hogy e fontos kereskedelmi cikkből körülbelül évenként mennyit viszünk ki s mennyit hozunk be.

A statistika hiteles adatai szerint behozunk kendermagot:

248 mmázsát à 8 frt. 1,986 frt. értékben, s kiviszünk
15,999 „ à 9 „ 143,991 „ „ tehát
15,751 mmázsával többet viszünk ki, a mi az országnak
142,005 frt. jövedelmet hoz.

A szővőanyagból behozatalunk:

4,253 mmázsa à 59 frt. 256,846 frt. értékben, s kivitelünk
13,329 „ à 42 „ 559,838 „ értékben.

Tehát kivitelünk csaknem háromszor annyi, mint a behozatal. És hogy a kivitel értéke mégis csak egyszer mulja felül a behozatalét, azt annak tulajdoníthatjuk, hogy nem elég tiszta az export, földes s így nehezebb lévén, de kisebb az ára is.

A mi kenderünk az olasz és az orosz kender közt áll, az első finomabb, az utóbbi durvább.

A mi szükségletünknek azonban, úgy a szomszéd népeknek is eléggé megfelel; a mi kitetszik abból, hogy Németország, Svájc, Szerbia s Romániában mindig talál piacot. Legtöbb meg nyugot felé — Németországba.

Végül idézem itt Korizmicz Lászlónak a kendertermelésre vonatkozó, néhány évvel ezelőtt a „Köztelken“ elmondott következő szavait: „Most még legyen szabad pár szót szólnom a kendertermelésről, egy oly cikkről, melyből Magyarország ugyszólván nem képes annyit termelni, mint a mennyit mindig biztosan eladhatna. Ennek a cikknak a kelendősége a világkereskedésben biztosítva van. Beszéltem e tekintetben — ugymond — pár évvel ezelőtt egy nagy kenderkereskedővel, a kitől azt akartam kitudni, hogy körülbelül mennyire megy azon kender quantum, melyet Magyarország eladhatna. — Termeljenek önök uraim a mennyit csak birnak, mondá ő, a mennyiség, a mely elkel, határtalan, csak legyen a kender egyöntetű és jó. Ez oly cikk, melylyel az országot millió és milliókkal lehetne gyarapítani.

Pedig Magyarországnak nagy a területe, a hol kendert termelni lehetne és pedig úgy a népesség, mint a föld mennyiségénél fogva. Szerintem a kendertermelésnek egyik leglényegesebb feltétele volna központosítani a kender feldolgozását, különben egyöntetű termelést képzelni sem lehet, mert a sok kisebb mennyiségű termelés annyira különféle cikket állít elő, hogy alig lehet vele fellépni a világkereskedésben, a hány a termelő, annyi a sortiment. Központosítani kell tehát a feldolgozást; hogy hol, azt majd az élet s a gyakorlat fogja megmutatni.“

Mivel a kisebb termelők eddig is foglalkoztak a kendernek előállításával, ajánljuk tehát e fontos kereskedelmi cikket — mivel gabonatermelésünk úgy is nagy arányokat öltött eddig is már — kiválólag és főképp nagy- és középbirtokosaink figyelmébe.

(Dr. Briackmeier után)

Réti János.

Nyilatkozat az „Ageni szilva“ ügyében.

Az erdélyi gazd. egyesület kertészeti szakosztálya kötelességének tartja az ageni szilvára nézve a következő tapasztalatait nyilvánosrágra hozni.

A szakosztálynak alkalma volt az ageni szilvát 1882., 1883. és 1884-ben a kolozs-monostori intézeti kertben természetben látni.

Az ott látott faj az „Illustrirte Handbuch, Ergänzungsband von Lauche“ lap 607, szám 287. alatt közölt leirással talál, a nagyságot és jóságot kivéve.

E három évben a szilva mindig fáján rothadott és nagyobbára kirepedt, minélfogva kevés juthatott érésre, de még ez is csak közepes minőségű volt. Az ageni szilva K.-Monostoron a szilva-anyakertben áll, hol a többi fajok közül — az Admiral Rigny kivéve — egy sem rothadott.

Miután a gyümölcs rothadása három egymást követő évben lépett fel, a szomszédos fajok pedig — rendszeren a fán rothadókat kivéve — e bajtól mentek maradtak, azt hisszük, joggal mondhatjuk el, hogy az ageni szilva melegebb, szárazabb éghajlatban ugyan elsőrangú lehet, de viszont nedvesebb fekvésben és hűvösebb éghajlatban ki nem fejlődik, tehát itt egyelőre csak kísérletképpen lenne ültetendő.

A szakosztály különben az ageni szilvaaszalványt közvetlenül Franciaországból és magától Villási Pál urtól megrendelte, hogy annak jóságát és értékét hiteles forrásból tanulmányozhassa, az eredményről lapunk t. olvasó közönségét annak idején értesíteni fogjuk.

Kelt az erdélyi gazd. egyesület kertészeti szakosztályának Kolozsvárt, 1884. december 7-én tartott üléséből.

Id. Bodor Pál,
szakosztályi elnök.

Szentgyörgyi Lajos,
szakosztályi jegyző.

Értesítés és kérelem méhészeti ügyben.

Az erdélyrészi okszerű méhész-egyesület igazgató válaszmánya, legközelebb — nov. 29. — tartott ülésén a felől is intézkedett, hogy a helybeli „méhészeti kör“ a már 5 év óta oly szép érdekeltségnek s ebből folyó eredménynek örvendő „estélyoit“ e téli saison alatt is folytatólagosan megtartsa.

Nem lehet czélja e szerény „fölvívő“ soroknak, hogy hosszadalmasan fejtegetjük a műméhészet áldásos voltát testre-lélekre; nem szükséges meggyőző okokat hordogatnunk elő, annak bizonyítgatására, hogy a jön, hasznosan kívül mi minden szép és nemes háramlik ebből azokra, kik ennek mívelőivé, apostolaivá szerződnek. S úgy arról is fölöslegesnek tartjuk szólni, hogy az efféle estélyek, a kézzel fogható elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzésén kívül, mily élvezetesek! mekkora lelki gyönyörűséget nyújtanak az oda összegyülekezett „szóvivő“ veteránoknak és oly kíváncsián „hallgatódzók“ ujonnan meg ujonnan ott megjelent jövendőbeli kollegáknak, szeretettel ölelt leendő ügytársainknak.

Nem mondjuk itt most, hogy micsoda foglalkozás ez, szív-lélek nemesítés képzés tekintetéből, rend, szorgalom, tisztaság s más erények szempontjából fogva föl, nagyokra-kicsinyekre, nőkre-férfiakra egyaránt, máskorra tartván fönnek ezekről elmélkedni; csupán azt kívánjuk jelezni, miszerint ragadja meg, e pénzzel meg nem fizethető ingyenes alkalmakat mindenki, aki az édes mézet szeretis a kiezen, oly igazi példaadólag szorgalmatoskodó drága kis bogarakat, az áldott kis méheket t. i. azok természetét, még eddig kellően nem ismerne.

Estélyeinket a szombat napokon tartjuk ezután is, és pedig egyáltalában minden szombaton délután 5 óra-
kor kezdődőleg, az erdélyi gazdasági egyesület (belközép utca 11. szám Mikó-ház, a postán fölül alsó szögleten, jobbra az emeleten,) új szállásán.

Jóllehet időről-időre adandunk jelt szerény munkálkodásunkról — mindazonáltal jelzett napot és helyiséget egyszersmindenkorra jól megjegyeztetni kívánjuk tisztelt ügyfeleinkkel s az érdeklődő olvasóinkkal, annyival is inkább, miszerint úgy intézkedtünk, hogy akadály teljességgel ne merülhessen föl e tekintetben, hogy egyik vagy másik estélyünk sikerüljön, vagy éppen meg ne tartathassék.

Az előadói s illetve értekezői sort szombaton decz. 6-án Roediger Rezső nyugalm. honvéd alezredes, egyleti alelnök ügytársunk kezdte meg s folytatjuk aztán változtatva, a lehetőségig minden megjelenő által könnyen megérthető és hozzá is szólható modorba-alakba.

Ugy szintén tárgyalni fogjuk távolabb lakó ügytársaink beküldött értekezéseit, fölvetett kérdéseit, s megadói rájuk — a szükséghez képest — a fölvilágosító feleleteket, véleményeket.

Ujból bátrak vagyunk hát ügyünk iránt kérni a szives figyelmet külső és belső ügyfeleinktől, azaz kérni igen szívesen a személyes és munkálatok, értesítések stb. ide tartozók általi szives részvétét!

Kolozsvárt, 1884. decz. 8.

Szentgyörgyi Lajos,
egyleti titkár.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1884. november hó 10-én.

Tartatott alelnök Szabó József elnöklete alatt; jelen voltak: Bárá Jósika Sámuel, alelnök, Bodor Antal, Szentgyörgyi Lajos, Sárosy Pál, báró Bánffy Dániel, Filep István, Girsik János, dr. Hintz György, egyleti pénztárnok, Molnár Sándor egyleti ügyvéd és Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

174. és 175. A szeptember 4. és 17-iki ülésekről szóló jegyzőkönyvek felolvastatván, egyleti titkár tudatja, hogy az új iroda helyiség csak deczember hó 1-től kezdve lesz elfoglalható, következőleg a jelen helyiségre, mint kiállítási raktárca csak 100 forint bér lesz számítandó — tudomásul szolgálván,

a mai jegyzőkönyv hitelesítésére Bodor Antal, Sárosy Pál és Szentgyörgyi Lajos tagtársak kértettek fel.

176. Egyleti pénztárnok a július 1-től október 31-ig terjedő pénztári kimutatást terjeszti elő, mely szerint az említett 4 hónap alatt volt bevétel 4015 forint 18 kr, kiadás 2999 forint 92 kr, marad készpénz átvitel november hóra 1015 frt 26 kr. — örvendetes tudomásul szolgál.

177. E. titkár tudatja, hogy tiszteletbeli tag gróf Lónyay Menyhért elhunyt — igazgató választmány midőn e nagy és súlyos veszteség feletti fájalmának jelen jegyzőkönyvében kifejezést ad, egyszersmint a gyászoló özvegyhez részvétiratot fog intézni.

178. Kertészeti szakosztály egy új vinczelléri lakás felépítése iránt kérelmez — beható vita után kimondatott, hogy egy új vinczelléri lak tervezetének elkészítésére alelnök Szabó József kéri fel, miután azonban az építés költségei csak is az alaptökeből volnának fedezhetőek, miután továbbá a már megszavazott 6000 frt. kiállítási költség, (mely a jövő évben lesz fedezendő), különben is nagy terhet képvisel, az építkezés iránti előterjesztés az 1885-iki közgyűléshez fog benyújtatni, azon felkéréssel, hogy magát az építkezést — ha az előbb lehetséges nem volna — az 1886-ik év folyamán foganatosíttatni sziveskedjék.

179. Jékey Lajos volt tagtárs panaszos levele 2 frt 40 krajczár követelés ügyében — egyli. ügyvéd kinyilatkoztatja, hogy a 2 frt 40 kr. végrehajtási költséget képvisel, melyhez neki jogos igénye van; egyszersmind kijelenti, hogy e követelésről a maga részéről lemond, hogy a hosszasan vajdó ügy valahára véget érjen. Választmány elismeréssel veszi tudomásul e kijelentést s azt Jékey urnak másolatban megküldeni határozza.

180. Tanka Sándor állatorvos-növendék pénzsegélyért folyamodik — e célra alappal nem rendelkezvén, a kérvény eselleges tekintetbevétel céljából Torda-Aranyos megyéhez tétetik át, miután folyamodó kövendi illetőségű.

181. E. titkár jelenti, hogy az 1884/5-iki idényben a köztelekről 2084 drb. csemete lesz kiadható, mely 969 frt 60 krajczár értéket képvisel — tudomásul szolgál.

182. Az erdélyrészi okszerű méhész-egylet 30 darab I. osztályu alma-csemete díjtalan kiadását kéri — egyhangilag utalványozva lett.

183. Enyedi vinczellér-képezde igazgatósága 131. számú átirata ösztöndíjaink kezelése ügyében — az átiratban idézett számvevőségi intézkedés másolata kérendő és ha az igazgatósági átirattal egybehangzó, a nmlgu ministerium felvilágosítandó és ezen visszas eljárás megszüntetésére felkérendő lesz.

184. Ministerium 40732. sz. alatt a IV. bécsi hízó kiállítás jelentését megküldi — tudomásul szolgál.

185. Ministerium 40887. sz. a. állami ménes-lovak árverését tudatja — időközben hirdetve lett.

186. Ministerium 44317. sz. alatt Zöld Jánosnak egy monostori ösztöndíjat adományoz — tudomásul szolgál.

187. Ministerium 45902. sz. alatt az angol-indiai buzákkal tett örlési kísérletekről értesít — tudomásul szolgál.

188. Ministerium 51001. sz. alatt tudatja, hogy a Möllt-hali tenyésztőrszöt Bábólnáról Fogarasra tette át — lapban tartalmulag közlendő lesz.

189. Borászati kormánybiztos az idej borászati törzskönyvet küldi meg — köszönettel fogadtatott.

190. Csikmegye közgyűlése a romániai határzár ügyében tett felterjesztésünket pártolja és ebbeli eljárásunkért köszönetet szavaz — örvendetes tudomásul szolgál.

191. Országos gazdasági egyesület a november hó 17-én Bián tartandó szecs-kavágó versenyre hív meg — köszönettel fogadtatván képviselőnkül Tisza László t. elnök kéri fel.

192. Vasmegeyi gazdasági egyesület Gyürky és Turcsányi pályaműveit küldi meg — köszönettel fogadtatván, bírálatukra Tuba Lajos tagtárs kéri fel.

193., 194. és 195. A szolnokdobokai, udvarhelyi és marostordai gazd. egyesületek átiratai a termelendő gyümölcsfajok kijelölése ügyében — kertészeti szakosztályhoz tétetvén át, a még hiányzó előterjesztések beküldése sürgetendő lesz.

196. Brassói gazdasági egyesület kiállítási programja — annak idején lapban közölve lett.

197. Bereczky Máté „Gyümölcsészeti vázlatok“ című művének III-ik kötetét tisztelete jeléül megküldi — köszönettel fogadtatván, a jeles munka még egy példányban megrendelendő lesz.

198. Korbuly Bogdán indítványozza, hogy az urbéri kárpótlások kiutalása ügyében a n. m. kir. miniszterelnök urhoz felterjesztés intéztessék — egyhangulag elfogadtatván, a felterjesztés szövege is megállíttatott.

199. „Gazdasági Tanügy“ előfizetési felhívása — véleményezésre szerkesztő bizottsághoz tétetik át.

200. Orsz. kiállítási bizottság 3078. sz. alatt a III-dik csoportban bejelentéseket sürget — válaszul adandó, hogy miután területünkön úgy az istállók, mint azoknak berendezése, többnyire felette primitív, e csoportban külön bemutatás nem várható.

201. Ugyanaz 3586. sz. alatt baromfi-kiállítás bejelentésére buzdít — ismert tenyésztőinknek figyelmébe fog ajánlatni.

202. Orsz. statisztikai hivatal 8611. sz. alatt a készitendő kulturatlasz számára kért adatokat (a lovak kivételével) díjtalanul megküldi — örvendetes tudomásul szolgálván, Keleti Károly ministeri tanácsos és Lajos Gyula fogalmazó uraknak pedig külön köszönet szavaztatik. A hiányzó ló-adatok Bárány Dániel tagtárs szives közvetítésével lesznek bekérendők.

203., 204., 205., 206. és 207. Egyleti titkár a kiállítási ügyek jelen állásáról tüzetes jelentést tévén, mindenekelőtt sajnálattal tudatja, hogy az orsz. bizottság a mezőgazdasági csarnokban egész collectióknak a kért 155 m. helyett csak 60 m. utalványozott, miután ebből még utak is leszámítandók, oly csekély terület, hogy az aránylag egyforma nagynak maradó kiadást nem indokolja. Sikertült azonban tagtárs Sigmund Dezső szives közbenjárásával és egyleti elnök önagyméltóságával legilletékesebb helyen ígéretet nyerni az iránt, hogy új utalvány alapján 126 m. fogunk nyerni, még pedig ép oly kedve-

ző, mint feltűnő helyen. Jelenti továbbá titkár, hogy a mai napig 78 kiállítvány van bejelentve, ideszámítva Torda-Aranyos és Csik collectióit is, a többi egyesületek pedig a bejelentések és adatok beküldésére újból is sürgetve lettek — a jelentés tudomásul szolgálván, igazg. választmány határozatilag kimondja, hogy azon nem várt esetben, ha a fent említett 60 méterrel kellene maradnia, az egész collectiv kiállítás rendezéséről lemond; miglen az új terv helybenbonyolása esetén elvárja a végrehajtó bizottság és első sorban az egyleti titkár ernyedetlen munkásságától, hogy collectiv kiállításunk minden tekintetben az egyesület jó hírnevéhez méltó is legyen. Sigmund Dezső tagtársnak pedig szives közbenjárásáért jegyzőkönyvileg köszönetet szavaz.

208. E. titkár jelenti, hogy alapító tag Kodolányi Antal volt kolozs-monostori igazgató és választmányi tag deczember hó 6-án fogja ünnepelni 25 éves jubileumát, mint gazdasági író s erre nézve a választmány netáni intézkedéseit kéri — egyhangulag elhatározatott, hogy a budapesti szakkörök tervezett óvatójához egyesületünk is hozzá járul aképen, hogy jeles tagjához ez alkalomból üdvözlő átiratot intéz.

Hitelesítik:
Bodor Antal,
Szentgyörgyi Lajos,
Sárosy Pál.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

EGYVELEG.

— Kodolányi Antal jubiléumára, — mely e hó 7-én folyik le Budapesten az országos magyar gazdasági egyesület kebelében — az erdélyi gazdasági egyesület a következő üdvözlő iratot küldötte: Nagyon tisztelt honfitárs! Midőn Magyarország intelligens gazdaközönsége egybegyűl, hogy egyik legismertebb szellemi bajnokának huszonöt éves írói jubiléumát ülj meg, e kis hazarész azon gazdasági egyesülete sem maradhat el, mely évekkel ezelőtt ép oly örömmel, mint büszkeséggel vallotta Önt magáénak! Fogadja hát a becsületes munka e díszes ünnepén őszinte szívből fakadó meleg üdvözlötünket, mely azért oly benső, azért oly igaz, mert nekünk jutott a szerencse, e munkának legszebb, legkimagaslóbb részét: a kolozs-monostori gazdasági tanintézet megalapítását a közvetlen közelből, mint élő tanúk szemlélni. A távolság korlátot szabott az évek során tisztelt tagtársunkkal fentartott bizalmas érintkezésnek, de ez csak nevelte a kiváló nagyrabecsülést, melylyel Ön iránt mindenkor viseltetni kedves kötelességünknek tartottuk. Az ünnepélyes alkalom lélekemelő fénye, a jók javának osztatlan elismerése nyujtson Önnek tisztelt hazafi új erőt a további lelkes munkára, hogy majd a jövő huszonöt év múlva ismét tisztelőink első sorában állhasson — az erdélyi gazdasági egyesület.

— Népszerű felolvasások földmives gazdáink részére. Kolozsvári közigazdasági előadó Gáman Zsigmond üdvös kezdeményezése folytán első sorban a helybeli kis gazdák részére vasárnap délutánonként népszerű előadások tartása határozatott el. Az első ily előadást a torna-vivoda helyiségében e hó 7-én tartotta Vörös Sándor gazd. tanint. igazgató

mintegy 150—200 kis gazda és szépszámú intelligens közönség előtt. Előadó bevezetésül tárgyalván, „hogyan miért szükséges a gazdáknak tanulni” s utalt a gazdasági ismeretek elsajátításának módozataira s mint ilyen emeli ki a rendezendő előadások célját, melyre — a közjó érdekében — nagyszámú látogatottságot kéri. Szólt azután a gazdák egyesülése és társulásáról, megemlítvén annak üdvös célját és különböző módozatait, ezek között bővebben szólt a helyi gazd. egyletek szervezéséről, mint a kis gazdák legüdvösebb társulási eljárásáról. Ezek után megköszönve a szíves érdeklődést, jövőre nézve kijelenti, hogy a szántásról fog szólni s az előadást berekeszti.

— Uj csirázató készülék. A „Közgazdasági Értesítő” 49-ik számában — mely erdélyi gazd. egyletünk titkári hivatalában megtekinthető uj csirázató készülék van leírva és ábrában bemutatva, melyre Entel H. nyert szabadalmat Zittauban. A szerkezet célja a kereskedésbeli magvak csirázó képességének kipróbálása, de arra is szolgálhat, hogy a kertészek magvaikat benne kicsirázassák. A magvak külön mélyedésekben egyenként vízben állanak és miután éppen száz mélyedés van, a ki nem csirázott magvak számát azonnal megtudjuk, mindegyik százalékszámítás nélkül is. A gipsz és faszénpor keverékéből álló szekrényfalak a penészgombák képződését megakadályozzák és csökkentik, melyek különben a nem csirázó magvaknál jelentkezni szoktak.

— Állami törzsménekek fedeztetési díja. A fogarasi m. kir. állami ménesben Favory VII. és VIII., Piuto III., Conversano, Mina és Neapolitans lipiczai fajtájú törzsménekek 20 frt. díjért fognak az 1885-iki idényben fedeztetni. A kanczák elhelyezése a ménesekben díj nélkül eszközöltetik, a szükségelt takarmány és egyéb tápszerek a ménesparancsnokság által szereztetnek be és a vételáron számíttatnak fel. A fedeztetési díjon kívül minden kancza után a legénység számára 5 frt. fizetendő, ha pedig a kanczatulajdonos nem saját szolgáját kívánja alkalmazni, akkor e szolgálatért havonként az illető méneskatonának 4 frtot fizet. Minden egyéb felvilágosítással a fogarasi ménesparancsnokság készséggel szolgál.

— November havi meteorológiai észleletek. A kolozs-monostori állomás észleleteiből közöljük a november havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszínre redukálva) középátlag 763.4, legmagasabb november hó 1-én 775.2, legkisebb nov. hó 30-án 748.5 milliméter, középhőmérséklet C° 1.4, legmagasabb nov. hó 4-kén 8.2, legkisebb nov. hó 26-án — 20.4. A párányomás átlaga 4.1 milliméter, a légnedvesség százalékának átlaga 85. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélcsend 20-szor, szél 70-szer, ugyanis északi szél —szer, északkeleti szél 8-szor, keleti szél 26-szor, délkeleti szél 1-szer, déli szél —szer, délnyugoti szél 3-szor, nyugoti szél 30-szor és északnyugoti szél 2-szer. A csapadékos napokszáma tett 2-öt, hó volt 8, jég —, égháboru — napon, összesen 29.9 milliméter csapadék volt e hónapban, legtöbb 17-én, azaz 14.2 milliméter. —

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest dec. 6. | Bécs decemb. 6.

Buza	7.40 — 8.30 frt	7.70 — 9.85 frt
Rozs	6.90 — 7.15 frt	7.85 — 8.30 frt
Árpa, takarmány	6.40 — 6.75 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	6.90 — 7.90 frt	7.25 — 9.00 frt
Árpa, seres	8.35 — 9.60 frt	8.00 — 10.25 frt
Zab	6.30 — 6.60 frt	6.80 — 6.30 frt
Törökbuza	6.50 — 6.60 frt	6.25 — 7.70 frt

Budapesti marhavásár decz. 7-én. Őszses felhajtás 2126 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 28 db. bika, 1146 db. ökör, 400 db. vágó tehén, 117 db. fejős tehén, 123 db. bival, 300 db. borju, 32 db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 180—200 frt, ökör páronként 260—300 frt, vágó tehén páronként 140—280 frt, fejős tehén darabonként 70—150 frt, bival páronként 160—200 frt, borju drabonként 15—28 frt, bárány páronként 8—10 forint, juh páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 52—58 frt, tehénhús 46—48 frt, borjuhús 60—64 frt, bivalhús 42—47 frt.

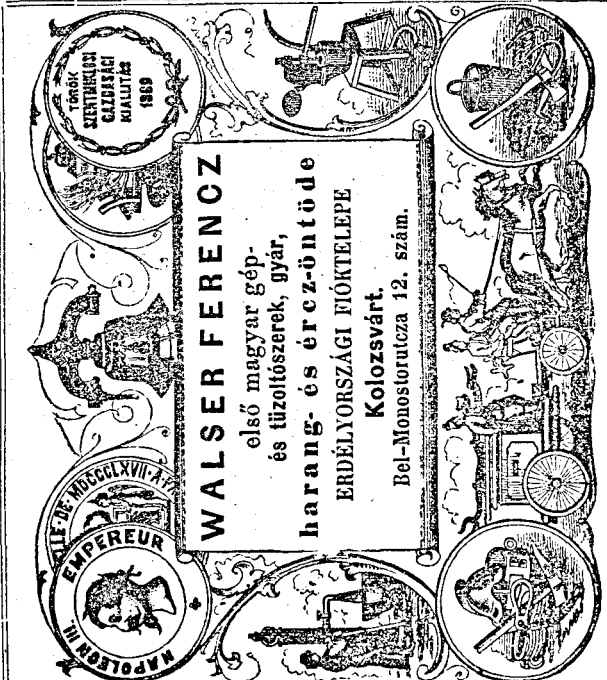
Bécsi sertésvásár decz. 2-án. Összes felhajtás 7557 drb. és pedig 1419 drb. nehéz, 1892 drb. középhez és 4266 drb. süldő; melyből — drb. magyar, — drb. orosz-lengyel, — drb. szerb és — drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 42—43 1/2 frt, középhez 40—42 frt, süldő 30—38 frt; szalonna és zsír 50—54 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybottás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSER FERENCZ
 első magyar gép-
 és tüzelőszerek, gyár,
harang- és érez-öntőde
 ERDÉLYORSZÁGI FŐKÖZLEPE
 Kolozsvárt.
 Bel-Monostoruca 12. szám.

Szerelő-műhely vízvezeték kíták s berendezésére.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús
helye	napja	tiszta buza	egy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa	
k r a j c z á r o k b a n											
Balázsfalva	november 25	500	400	350	—	250	300	320	—	300	40
Bánfi-Hunyad	november 4	700	550	550	—	300	600	—	—	250	44
Besztercze	december 2	618	425	410	—	315	600	620	280	300	36
Brassó	december 5	580	410	350	340	210	320	350	180	250	40
Csik-Szereda	december 3	700	550	400	350	225	500	220	70	200	30
Deés	december 2	720	620	540	420	320	450	680	280	320	40
Déva*	december 6	1005	835	785	—	—	790	220	120	300	40
Erzsébetváros	december 6	600	450	400	—	250	450	300	180	250	44
Fogarás	december 5	550	—	310	—	208	330	265	100	215	42
Gyula-Fehérvár	december 6	600	560	425	—	250	400	350	135	260	46
Gyergyó-Szent-Miklós	december 6	700	600	450	450	250	500	240	80	220	32
Hátszeg	december 1	510	480	520	400	350	420	120	6	300	36
Kézdi-Vásárhely	december 4	570	485	366	330	200	500	400	100	300	36
Kolozsvár	december 7	561	—	394	—	229	405	460	220	300	48
Maros-Vásárhely*	november 27	680	570	585	550	520	660	400	200	450	42
Medgyes	december 4	575	475	365	—	218	375	185	90	242	44
Nagy-Enyed	december 4	600	525	400	—	225	400	460	140	280	40
Nagy-Szeben	december 5	540	420	340	410	210	400	190	140	325	44—46
Nagy-Várad	december 2	535	438	400	335	230	360	350	150	380	48
Segesvár	december 4	620	450	350	—	240	400	160	120	240	40
Sepsi-Szent-György	december 8	560	520	360	300	190	340	300	120	175	36
Szamosujvár	december 8	530	405	390	—	260	470	240	70	240	40
Szász-Régen	december 4	500	367	425	—	225	462	330	222	250	40
Szász-Sebes	november 27	700	600	450	375	325	425	200	100	240	44
Szászváros	november 29	550	430	370	—	210	470	300	70	210	44
Székely-Udvarhely	december 2	605	450	400	—	200	450	300	260	280	40
Szilágy-Somlyó	december 5	488	406	357	—	195	438	300	150	300	44
Teke	november 24	550	450	400	325	160	450	280	40	1200	32
Torda	november 29	550	400	300	350	180	375	200	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																			
		1		1—3		1—6		1—12		1—18		1—26		1—30		1—36		1—40		1—52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1 ⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.